

elements of the imagological approach and, to some extent, psychoanalysis.

This article reports the results of a study of the dramatic contradictions between the role chosen by the philosopher and his real actions. Skovoroda realized the ideal of an ascetic removed from life with difficulty, constantly curbing his difficult and conflicting character and trying to sublimate living and sinful feelings into the plane of spiritual communication with the object of his passion. The article is of interest to the situation of deep loneliness of this sage – on the verge of trickster's. He does not fit into the Enlightenment, as he remains in fact a religious didactic, and his position is typologically related to the work of the Polish Jesuits of the eighteenth century, who turned the attitudes of Enlightenment philosophy into a way of catechesis. On the other hand, seeking to imitate Christ Skovoroda did not create his own teaching, he limited to the presentation of common places of religion and philosophy. Bypassing, in the spirit of the teachings of Epicurus, the difficulties of life's struggle, Skovoroda chose the easy path of popularizer, used, in the conditions of the then "language chaos", unpretentious "surzhik" and so on. The article is of great help to understand that the philosopher has become really needed by the Ukrainian people as a codifier of traditional religious truths. And this happened at a time when Ukrainians were made mass illiterate and instilled in the region the spirit of secularization. But his historical role is limited by this, because he did not fit deeply into either the Russian or Western European cultural paradigm.

Key words: *Hryhoriy Skovoroda, Skovoroda studies, church culture, Enlightenment, free thought, mentality and language of Skovoroda.*

УДК 069:94(477.62-2Map)

І. І. Бадасен

І. Г. Бадасен

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМБІНАТУ ІМЕНІ ІЛЛІЧА ЯК КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ПЛАТФОРМА МАРІУПОЛЯ ТА ЙОГО ОКРУГИ

У статті аналізується культурно-просвітницька діяльність Музею історії комбінату імені Ілліча у Маріуполі та його окрузі. З цією метою поданий розлогий матеріал щодо історії створення та розвитку підприємства. Спираючись на архівні документи автори розвідки досліджують його важливий вплив на соціальний стан і культурне життя Маріуполя та його округи, який вже перевищує сто років.

Особливе місце в означеній діяльності належить Музею історії ММК імені Ілліча, який, розпочавши свою діяльність 19 квітня 1968 року у приміщенні площею всього 15 кв. м, у сьогоденні налічує 12 експозиційних залів та дві виставкові галереї (загальна площа музею складає 230 кв. м).

Після капітального ремонту та реконструкції у 2017 р. музей приймає численних відвідувачів, серед яких школярі, студенти, працівники комбінату та члени їхніх родин, офіційні та неофіційні делегації, ділові партнери підприємства та почесні гості міста Маріуполя.

Незабутні враження і естетична насолода від сучасного музею дає можливість відвідувачам доторкнутися як до історії підприємства, так і до його сьогоденних реалій. Через змістовну культурно-просвітницьку діяльність музею – бути причетним до героїчної праці трудівників флага металургії України. Особливий інтерес це викликає у молоді Маріуполя та його округи, багато з яких, у майбутньому прийдуть

працювати у цехи на благо Батьківщини.

Музейні заходи допомагають формувати культурно-історичне середовище Маріуполя та його округи. У підсумку, жителі міста отримали сучасний культурно-просвітницький центр, який несе їм позитивні емоції і займає важливе місце в індустрії дозвілля.

Ключові слова: *Музей історії Маріупольського металургійного комбінату імені Ілліча, експозиція, культурно-просвітницька діяльність, патріотичне виховання, дозвілля.*

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-20-33-40

Постановка проблеми. Незалежно від профілю діяльності, всі музеї об'єднують одна вкрай важлива місія – збирання та зберігання для нащадків пам'яток матеріальної і духовної культури. Не менш важливими складовими діяльності багатьох музеїв є наукова робота, освітня, їх освітньо-виховні функції. Стан того, чи іншого музею – це, з деякими застереженнями, опосередковане ставлення його утримувачів до історико-культурної спадщини, елементи якої в ньому зберігаються.

Індустріальна спадщина України є багатоплановою і різноманітною, і Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча (далі ММК імені Ілліча), що входить в Металургійний дивізіон Групи Метінвест, зробив великий внесок у розвиток таких потужних галузей промисловості як металургія, машинобудування, сільське господарство (Башкірова, 2017, с.7).

Ще наприкінці XIX ст. іноземці внесли потужний внесок у становлення та розвиток промисловості Маріуполя, заснували це підприємство, яке і сьогодні є провідним в Україні (Башкірова, 2017, с.16). Воно має багате минуле, але є і невідомі або маловивчені сторінки історії створення комбінату, а також цікаві і несподівані факти біографій фахівців американського трубопрокатного заводу «Нікополь» і бельгійського металургійного заводу «Російський Провіданс».

Інтерес, з боку населення міста і його гостей до історії підприємства з'явився у далекому минулому. 9 жовтня 1902 р. відбулася перша навчальна екскурсія учнів Маріупольської Олександрівської гімназії і вона не була поодиноким заходом, а була частиною виваженої багаторічної системи. Неодноразово у Маріуполь приїжджали і студенти-майбутні металурги під керівництвом академіка М. А. Павлова, яких «...соблазняла можливість сравнить оба завода и продемонстрировать разницу между американской и европейской техникой» (Бадасен, 2020, с. 15).

У 1924 р. відбувся один з перших з'їздів продуктивних сил, на якому керівництво УСРР зробила корекцію в спрямованості краєзнавчого руху з національно-культурного аспекту на економічне, висунувши ідею виробничого краєзнавства.

У травні 1925 р. пройшла перша Всеукраїнська конференція з краєзнавства, на якій було обрано комітет, склад якого обирався за виробничо-територіальним принципом.

У 1932 році почала реалізовуватися ідея письменника М. Горького щодо створення історії фабрик і заводів. Українська редколегія цієї серії активно працювала, зокрема у Маріуполі. Письменники залучалися до написання оповідань і статей, активісти збирали листівки, інформаційні матеріали, спогади ветеранів, речові експонати (Бадасен, 2019, с.18).

ММК імені Ілліча має музей історії, який, розпочавши свою діяльність 19 квітня 1968 р. у приміщенні площею всього 15 кв. м., сьогодні налічує 12 експозиційних залів та дві виставкові галереї (загальна площа музею – 230 кв. м.).

Після капітального ремонту та реконструкції у 2017 р. він став цінним подарунком комбінату до його 120-річчя (сумарні інвестиції Групи Метінвест в реконструкцію музею склали чималу суму – близько 15 млн. грн). Красень-музей приймає чисельних відвідувачів, серед яких школярі, студенти, працівники комбінату та члени їхніх родин, офіційні та неофіційні делегації, ділові партнери підприємства та почесні гості міста Маріуполя (Ступак, 2020, с.257).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему становлення і розвитку Музею історії ММК імені Ілліча та його культурно-просвітницьке спрямування на теренах Маріуполя та його округи тривалий час всебічно досліджує директор установи Ірина Бадасен. Історіографію питання також склали розвідки Юрія Ступака, Ісидора Бадасена, Юзефа Нікольченка та інших.

Разом з тим, актуальність означеної теми вимагає подальших наукових студій, що і склало мету даної статті.

Виклад основного матеріалу. Незабутні враження і естетична насолода від сучасного музею дає можливість доторкнутися як до історії підприємства, так і до його сьогоднішніх реалій. Через змістовну і захоплюючу подорож по експозиції – бути причетним до історико-культурних подій. Особливий інтерес це викликає у молоді, а для першого курсу Маріупольського вищого металургійного професійного училища навчальний рік завжди починається лекціями-екскурсіями по історії підприємства, на якому вони працюватимуть у майбутньому.

Музей є також базовою установою для проведення навчальної музейної практики студентами спеціальності «Культурологія» Маріупольського державного університету, які фундаментально опановують курс «Музеєзнавство» (Нікольченко, 2020, с.30).

Необхідно визнати, що і підготовка високопрофесійного інженера на спеціальностях Маріупольського державного технічного університету неможлива без належних знань, серед яких історія розвитку металургії, техніки, тенденції їх розвитку, займає провідне місце. У цьому плані роль музею підприємства важко переоцінити для студентів означеного закладу вищої освіти.

У центрі уваги майже всіх експозицій музею – це людина-трудівник, мешканець Маріуполя і працівник, ветеран підприємства. Не даремно всі екскурсії залами музею починаються з урочистої галереї директорів комбінату і закінчуються урочистою галереєю трудових династій, серед яких є справжні «рекордсмени», які достойні відзначення у книзі рекордів України. Так, наприклад, сумарний трудовий стаж роботи на підприємстві представників однієї з багатьох трудових династій – родини Бендрик налічує... аж 1035 років! (Ступак, 2020, с.257)

Експозиції музею охоплюють періоди, починаючи з часу заснування заводу (1896 р.), а саме: 1896–1920 рр.; 1920–1924 рр.; 1924–1930рр.; 1930–1940 рр.; 1941–1943 рр.; 1944–1958 рр.; 1958–1990 рр.; 1990–2012 рр.; 2012–сьогодення. У кожному із залів розміщені яскраві вітрини і стенди з унікальними оригінальними експонатами, серед яких документів, особисті речі працівників та предмети побуту відповідних часів, нагороди та відзнаки тощо (Ступак, 2020, с.258).

Іноді докладна інформація щодо окремого періоду відсутня у зв'язку з тим, що підприємство довгі роки було «режимним». Оскільки територія міста під час Другої світової війни з жовтня 1941 р. до вересня 1943 р. була окупована фашистськими загарбниками, практично усі архіви підприємства були знищені. Така ж доля спіткала і кадрові архіви.

В умовах сучасних змін економічних і життєвих орієнтирів, коли розвиток культурних індустрій та креативного підприємництва вніс свої корективи і в розуміння екскурсійної діяльності (як однієї зі складових туристичного ринку), музей ММК імені

Ілліча намагається працювати над покращенням рівня обслуговування та створенням передових форм культурно-просвітницької діяльності.

Синтез сучасної музейної експозиції та мистецтва проведення екскурсій здатні зачепити за живе будь-яку людину і через емоційний контакт змусити замислитися про минуле. У музеї є функція передачі ідентичності, коли людина потрапляє у полон часу, занурюється у минуле. Не все можна віртуально замінити, тільки коли реально бачиш оригінальний предмет, можеш його торкнутися і відчутти подих минулого. (Бадасен, 2020b, с.2).

Окремі зали музею обладнані діючими макетами обладнання (доменна та мартенівська піч, стан-3000 тощо), а також проєкційною технікою для демонстрації архівних кіно- та фотодокументів.

Музей і фотографія – це системи зберігання інформації, це свого роду машини часу, що дозволяють повернутися у минуле та пережити його як сьогодні. Фотознімок, подібно до музейної експозиції, є фіксатором зрізом конкретної миті або цілої епохи.

Експозиція музею разом з майстерністю екскурсовода – це потужний канал комунікації, головний засіб впливу на відвідувачів. В цьому допомагають фотознімки, які також використовуються при оформленні експозицій та виставок. Іноді фотографії перетворюються на єдиних свідків подій, підтверджуючи спогади очевидців. За кожною фотографією, яка стала музейним предметом, стоїть чітке розуміння її реального стосунку до історичної дійсності. Вони не втрачають своєї цінності, доповнюють літопис часу, зберігаючи та показуючи хід історії.

Багатьом відомо, чим більше музей насичений сучасними технологіями, тим більший інтерес він викликає у відвідувачів. У залах музею обладнані спеціальні зони для фотографування – індивідуального та групового, також можна приміряти на себе засоби індивідуального захисту, формений та спеціальний одяг.

Роль музею підприємства автоматично зростала з розвитком маркетингу – породження ринкової економіки, основною метою якого є просування товарів і послуг від виробника до споживача. Відомо, що метою маркетингу є створення інтересу до фірми і її послуг – музей ММК імені Ілліча, поряд з рекламою, чудово вирішує і цю задачу. Якщо маркетинг, за висловом Джека Траута, – «це кіно, в якому головний герой – товар», то музей, у даному випадку, виступає у ролі кінохроніки, де головний герой має форму музейного предмету. У залах представлені зразки продукції, репрезентовані успіхи підприємства в економіці і соціально-культурній сфері. Музей за короткий час став справжньою візитівкою підприємства.

У музеї представлені і викликають великий інтерес у відвідувачів Сертифікати якості металопродукції міжнародного зразка (АБС, ТЮФ, Ллойда) з 1991 р. до сучасності, а також зразки сировини, готової продукції, напівфабрикатів і макети продукції. У залах музею немає напису: «Руками не чіпати!» – це той презентаційний матеріал, який позиціонує товар комбінату з вигідного боку, формує його привабливий імідж, ефективно впливаючи на споживача і підвищуючи його інтерес до нашої продукції. Були випадки, коли після музейної екскурсії клієнт замовляв додаткову продукцію, побачивши на власні очі весь сортамент підприємства (Бадасен, 2019, с. 20).

Вже понад 50 років музей історії ММК імені Ілліча знайомить відвідувачів з минулим і сьогоднішнім підприємства, організовує зустрічі з ветеранами, орденоносцями, передовиками виробництва, спортсменами, раціоналізаторами і політиками, громадськими і науковими діячами.

У стінах музею відбуваються посвяти у робітники та урочистості на честь тих, кого проводжають на пенсію, засідання клубів за інтересами – історії, поезії, технічної

творчості.

У музеї функціонує виставковий зал, в якому постійно оновлюються експозиції різної тематики, зокрема представлені творчі роботи, виконані ветеранами і працівниками підприємства. Тут проводять «Школи майстерності», творчі звіти, навчальні семінари, фестивалі та краєзнавчі конкурси, працює ігротека. Проводяться тематичні лекторії, створюють нові проекти, ініціативи, надаються додаткові послуги з використанням каталогів, картотек, родословних, тут можна отримати консультації майстринь рукоділля (Ступак, 2020, с.258).

Музей ММК імені Ілліча не став лише сховищем експонатів. Це територія нових можливостей для кожного. Це творчий центр, у якого є мета – внести позитивні зміни у суспільство, культуру, відновити народні обряди. Проведені заходи дозволили музею стати місцем зустрічей і дискусій, з'єднати епохи, долі, світобачення, ідеали і цінності, поняття «комфортний відпочинок», «пізнання», «система розваг», «незабутнє враження», стати не тільки інтерактивним і цікавим, але і затребуваним та конкурентоспроможним дозволя у Маріуполі та його окрузі (Бадасен, Бадасен, 2020а, с. 7).

У музеї постійно проводиться збиральницька робота щодо поповнення фондів. Отримала підтримку ідея створення на базі музею кластера – Українську академію лідерства, яка об'єднує науку, освіту, культуру, громадські організації міста – національно-патріотичні, ветеранські, воїнів-інтернаціоналістів, жіночі, молодіжні, спортивні тощо.

Останнім часом велика увага приділяється довідково-бібліографічній та науково-дослідній роботі з залученням студентів-культурологів та істориків Маріупольського державного університету (Ступак, 2020, с.259).

Все, що є в музеї – це не тільки історія виробництва, але й історія розвитку сучасних металургійних технологій, опанування передових методів підготовки сировини, виплавки чавуну та сталі, виготовлення прокату різного сортаменту та призначення. В даний час культурно-просвітницька діяльність музею базується на результатах науково-дослідної, фондової, експозиційної роботи.

Значна увага приділяється комплектуванню фондів, збиральницькій роботі, поповненню архівних кіно- та фотодокументів, фільмотеки на цифрових носіях, дослідницькій роботі з історії підприємства, району, міста, трудових династій. Музей ММК імені Ілліча має каталоги продукції, що випускається, колекції книг з краєзнавства, зібрання техніко-економічних показників підприємства, креслення.

Серед тих, хто стояв біля витоків музею, по крихітках збирав інформацію, зберіг спадщину від «Нікополя» і «Російського Провідансу» до наших днів – Іван Шевченко – організатор музею, Світлана Ісакова та ветеран підприємства – Ірина Тохмахчі, Олена Вялкова, Ірина Бадасен та ін.

Життя стрімко змінюється, а з розвитком науки і техніки змінюється процес комунікації: його складові, умови існування, інтерпретація. Музей завжди повинен стимулювати у відвідувачів цікавість, зобов'язаний реагувати на соціальні зміни в світі, бо інакше він буде не цікавий суспільству.

Сучасний музей – це вже не той музей, що був у минулому, класичні екскурсії вже поєднанні з інформаційними технологіями, які з кожним днем бурхливо розвиваються. Доволі сучасною і цікавою новацією, нещодавно впровадженою в музеї, є можливість здійснити за допомогою будь-якого пристрою, що підключений до мережі Інтернет віртуальної екскурсії за допомогою сервісу «Google 360 Карти». У відкритому доступі користувачам пропонується екскурсія у форматі 3D (360), в ході якої можна оглянути всі зали і галереї музею (Ступак, 2020, с.260).

Не дивно, що до музею постійно звертаються журналісти друкованих видань та телеканалів не тільки Маріуполя, а й з інших регіонів України, особливо коли є потреба у підготовці публікацій та відеорепортажів, адже багато експонатів музею є унікальними джерелами інформації з історії підприємства, міста Маріуполя, країни. І це цілком логічно, бо розвиток міста та його інфраструктури, добробут жителів та перспективи на майбутнє значною (якщо не визначальною) мірою залежать від стабільної та прибуткової роботи комбінату імені Ілліча (Ступак, 2020, с.261).

Висновок. Музейні заходи допомагають формувати культурно-історичне середовище Маріуполя та його округи. У підсумку, жителі міста отримали сучасний культурно-просвітницький центр, який несе їм позитивні емоції і займає важливе місце в індустрії дозвілля.

Музей співпрацює з іншими музеями Маріуполя та його округи, музеями підприємств Групи Метінвест (консультації, обмін документами, виставками), бере участь у міжнародних, всеукраїнських, міських наукових конференціях.

Перспективи подальшого вивчення. У сучасному мінливому світі сталий розвиток – це постійних рух вперед, постійне вдосконалення і оновлення, але зі збереженням того, що маємо зараз. Показово, що дбаючи не тільки на словах, але й на ділі про збереження історії підприємства, гірничо-металургійна Група Метінвест цілком відповідає цій парадигмі, примножуючи здобутки поколінь металургів Приазов'я. І в даний час триває творчий пошук щодо вдосконалення всіх складових діяльності Музею історії ММК імені Ілліча, тому що є впевненість, якщо нинішнє покоління не знатиме про минуле, тоді не буде народжуватися сьогоденнє, а отже і майбутнє. У свою чергу, означене складає і перспективність подальших наукових студій проблеми.

Бібліографічний список

- Бадасен, И.И. та Бадасен, И.Г., 2020а. Основные направления деятельности культурно-информационного центра Мариупольского металлургического комбината имени Ильича. В: Ю.С. Сабадаш, ред. 2020. *Феномен бібліотек у сучасному світі*: Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Маріуполь, 30 вересня 2020 р. Маріуполь: Маріупольський державний університет, ч.2, с.7–9.
- Бадасен, И.И. та Бадасен, И.Г., 2020б. Профессии, ушедшие в прошлое... В: Ю.С. Сабадаш, ред. 2020. *Феномен культури постглобалізму*: I Міжнародна науково-практична конференція, м. Маріуполь, 27 листопада 2020 р. Маріуполь: Маріупольський державний університет, ч.1, с.12–16.
- Бадасен, И.И., 2019. Музей истории ММКИ как инструмент сохранения научного наследия предприятия. В: Л.О. Гріффен, ред. 2019. *Актуальні питання історії науки і техніки*: 18 Всеукраїнська наукова конференція, м. Краматорськ, 26–28 вересня 2019 р. Краматорськ, с.17–20.
- Бадасен, И.И., 2020. Музей – связующее звено между наукой и техникой. В: Л.О. Гріффен, ред. 2020. *Актуальні питання історії науки і техніки*: 19 Всеукраїнська наукова конференція, м. Київ, 28-30 жовтня 2020 р. Київ, с.14–17.
- Башкирова, О., 2017. *Сердце украинской металлургии, 120 лет ММК имени Ильича*. Мариуполь: Газета «Приазовский рабочий».
- Нікольченко, Ю.М., 2020. *Музеєзнавство*. Маріуполь: МДУ. 133 с.
- Ступак, Ю.О., 2020. Дивовижний музей (до Міжнародного дня музеїв). В: Ю.С. Сабадаш, ред. 2020. *Феномен культури постглобалізму*: I Міжнародна науково-практична конференція, м. Маріуполь, 27 листопада 2020 р. Маріуполь: Маріупольський державний університет, ч.1, с.256–261.

References

- Badasen, Y. Y., Badasen, Y. H., 2020a. Osnovnye napravleniya deyatel'nosti kulturno-informatsionnogo tsentra Mariupolskogo metallurgicheskogo kombinata imeni Il'icha [The main activities of the cultural and information center of the Mariupol Il'ich Iron and Steel Works]. In: Yu.S. Sabadash, ed. 2020. *The phenomenon of libraries in the modern world: All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*, Mariupol, 30 september 2020. Mariupol: Mariupol state university, part 2, p.7–9. (in Russian).
- Badasen, Y. Y., Badasen, Y. H., 2020b. Professyy, ushedshye v proshloe... [Professions that are a thing of the past...]. In: Yu.S. Sabadash, ed. 2020. *The phenomenon of postglobalist culture: I International. Scientific and Practical Conference*, Mariupol, 27 november 2020. Mariupol: Mariupol state university, part1, p.12–16. (in Russian).
- Badasen, Y.Y., 2019. Muzei ystoryi MMKY kak ynstrument sokhraneniya nauchnoho naslediya predpriyatiya [Museum of the history of MMKI as a tool for preserving the scientific heritage of the enterprise.]. In: L.O. Hriffen, ed. 2019. *Current issues in the history of science and technology: 18 All-Ukrainian Scientific Conference*, Kramatorsk, 26–28 september 2019. Kramatorsk, p. 7–20. (in Russian).
- Badasen, Y.Y., 2020. Muzei – svyazuiushchee zveno mezhdou naukoj y tekhnikoj [The museum is a link between science and technology]. In: L.O. Hriffen, ed. 2020. *Current issues in the history of science and technology: 19 All-Ukrainian Scientific Conference*, m. Kyiv, 28-30 october 2020. Kyiv, p.14–17. (in Russian).
- Bashkyrova, O., 2017. *Serdtsye ukraynskoj metallurhyy, 120 let MMK ymeny Ylycha [The heart of Ukrainian metallurgy, 120 years of Ilyich MMK]*. Maryupol: Hazeta «Pryazovskyi rabochyi». (in Russian).
- Nikolchenko, Yu. M., 2020. *Muzeieznavstvo [Museum studies]*. Mariupol: MDU. (in Ukrainian).
- Stupak, Yu.O., 2020. Dyvovyzhnyi muzei (do Mizhnarodnoho dnia muzeiv) [Amazing Museum (for International Museum Day)]. In: Yu.S. Sabadash, ed. 2020. *The phenomenon of postglobalist culture: I International. Scientific and Practical Conference*, Mariupol, 27 november 2020. Mariupol: Mariupol state university, part1, p.256–261. (in Ukrainian).
- Стаття надійшла до редакції 05.10.2020.

I. Badasen

I. Badasen

THE MUSEUM OF ILYICH IRON AND STEEL WORKS HISTORY AS A CULTURAL AND EDUCATIONAL PLATFORM OF MARIUPOL AND ITS DISTRICTS

The article analyzes the cultural and educational activities of the Museum of History of the Ilyich Iron and Steel Works in Mariupol and its district. For this purpose, extensive material on the history of creation and development of the enterprise is presented. Based on archival documents, the authors of the study investigate its important impact on the social status and cultural life of Mariupol and its districts, which has exceeded one hundred years.

A special place in this activity belongs to the Museum of History of Ilyich Iron and Steel Works, which, having begun its activities on April 19, 1968 in a room of only 15 square metres, today has 12 exhibition halls and 2 exhibition galleries.

After major repairs and reconstruction in 2017, the museum receives many visitors, including schoolchildren, students, employees of the plant and their families, official and unofficial delegations, business partners and honored guests of Mariupol.

Unforgettable impressions and aesthetic pleasure from the modern museum gives

visitors the opportunity to become acquainted with both the history of the enterprise and its current realities, get involved in the heroic work of workers of the flagship of Ukrainian metallurgy by means meaningful cultural and educational activities of the museum. This is of particular interest to the youth of Mariupol and its districts, many of whom will come to work in the workshops for the benefit of the Motherland in the future.

It is no exception that the museum is constantly approached by newspaper correspondents, journalists of various levels, especially when there is a need to prepare various articles and video reports, because many original exhibits of the museum are unique sources of information on the history of Mariupol and its inhabitants. . And this is quite logical, because the development of the city and its infrastructure, the welfare of various segments of the population and prospects for the future largely (if not decisively) depend on the stable and profitable operation of the Ilyich Iron and Steel Works.

Therefore, museum events help to form the cultural and historical environment of Mariupol and its districts. As a result, the residents of the city received a modern cultural and educational centre, which brings them positive emotions and occupies an important place in the leisure industry.

Key words: *The Museum of the Ilyich Iron and Steel Works, exposition, cultural and educational activities, patriotic education, leisure.*

УДК 791.221.5(47+57)

М. Т. Братерська-Дронь

РАДЯНСЬКИЙ КІНОДЕТЕКТИВ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ

Стаття присвячена проблемі становлення і розвитку детективного жанру на радянському кіноекрані. Детектив є одним із найулюбленіших у масового глядача. Він прийшов з літератури в інтригуючому оповіданні американського письменника Едгара По – «Вбивство на вулиці Морґ» (1841). Саме там автор формулює головні ознаки детективного жанру. Детектив показує людину на «межі» її розумових і фізичних можливостей. Характерною ознакою детектива є також апеляція до логічних можливостей реципієнта.

Ключові слова: *кінематограф радянського періоду, кінодетектив, особливості жанру.*

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-20-40-49

Постановка проблеми. Кінематограф звернув свою увагу на детектив з перших своїх років існування. Засновником цього жанру став французький режисер В. Жассе, який поставив у 1908–1909 рр. серіал про сищика Ніка Картера.

Першим радянським кінодетективом прийнято вважати «Справу Рум'янцева» (1955). Мабуть, у цьому фільмі закладалися наріжні особливості радянського кінодетективу: психологічно поглиблений образ головного героя, що часто послаблювало фабулу, драматургічна наповненість інших персонажів, включно негативні, розуміння і бажання підтримати людину, яка оступилася, підкреслений моральний аспект.

Часи «хрущовської відлиги» особливо акцентували проблему вибору між